

AGC Hukuk Yayınları 2014/Avukat Cevat KAZMA

"Yeni Çıkan Mevzuat Hükümlerine göre Hukuki uyuşmazlıklarda arabuluculuk Kurumu"

Yargının iş yükünü azaltmak ve uyuşmazlıklardaki uzlaşma kültürünü oluşturabilmek amacı ile anglo sakson amerikan sisteminde yıllardır uygulanan arabuluculuk kurumu 07/06/2012 tarihli 6325 sayılı "Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu" kanunu ile iç hukukumuzun bir parçası haline gelmiştir.

Arabuluculuk mahkemeye gitmeden veya gittikten sonra tarafların uyuşmazlığa dostane çözüm üretebilmelerini sağlar. Arabuluculuk; kazan-kazan sistemi üzerine kuruludur. Arabuluculuk da iki tarafta kazanır. Bir davadaki gibi bir kazanan bir kaybeden arabuluculuk da yoktur. Mahkeme sürecine göre çok daha hızlı ve az masraflıdır. Taraflar aralarındaki uyuşmazlığı arabulucu vasıtası ile çözdüklerinde taraflar arasındaki ilişki devam eder. Özellikle işçi-işveren uyuşmazlıklarında, şirketler arasındaki uyuşmazlıklarda, maddi ve manevi tazminat konularında son derece etkili bir yöntemdir. Arabuluculuk; sonucunda tarafların vardıkları anlaşma bir tutanak ile belgelenir. Bu tutanağa mahkeme tarafından icra edilebilirlik şerhi verilmek sureti ile bu belge; mahkeme kararı niteliği kazanır. Yani artık mahkemede dava açmadan da bir anlaşmaya mahkeme kararı niteliği kazandırmak mümkündür.

07/06/2012 tarihinde resmi gazetede yayınlanan ve 07/06/2013 tarihinde tüm hükümleri ile yürürlüğe giren bu kanuna göre; arabuluculuk sadece hukuk uyuşmazlıklarında uygulanacak bir alternatif uyuşmazlık çözme yöntemi olup, konusu ceza kanunu veyahut kabahatler kanununa giren konular ile taraflardan birinin idare olduğu idare hukukuna giren uyuşmazlıklar arabuluculuk kanunu dışında tutulmuştur.

Ayrıca; aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar arabulucu vasıtası ile çözümlenebilmesine karşın aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar da arabuluculuğa elverişli değildir. Arabuluculuk Kanununa göre; Adalet bakanlığı hukuk işleri genel müdürlüğüne tutulacak arabuluculuk siciline kayıtlı gerçek kişilerin arabulucu olabilecektir. Bu kişiler; sistematik teknikler kullanarak görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacı ile tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren,uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız kişilerdir.

Arabulucular, mesleklerinde en az 5 yıllık hukukçular arasında yapılacak olan yazılı sınavdan geçmiş bulunanlar arasından yapılacak mülakat sonucu seçilecek olan kişilerdir.

Arabulucuların görevi; bir yargıç gibi yargılama yapmak veya hukuki uyuşmazlığa bir avukat gibi çözüm üretmek veyahut taraflara hukuki bilgi ve öneriler sunmak değildir.

Arabulucunun görevi; tarafları bir araya getirerek somut olaya uygun müzakere ve iletişim olanağının sağlanmasıdır. Arabulucu müzakere sürecinde taraflar hukuki önerilerde bulunamaz, onları yönlendiremez, taraf tutamaz ve tarafların avukatlığını yapamaz.

Arabuluculuk sürecinin başlaması; tarafların birlikte veya avukatları aracılığı ile arabulucuya başvurmaları üzerine arabulucu tarafından tutulacak başvuru tarihinde olduğu bir başvuru tutanağı ile başlar. Tarafların anlaşmaya varması, taraflardan birinin uzlaşmadan vazgeçmesi, taraflardan birinin dava açması, arabulucunun somut olaya göre arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunu tespit etmesi veya uyuşmazlığın 5271 sayılı ceza muhakemeleri kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suçla ilgili olduğunun tespit edilmesi hallerinde arabuluculuk süreci sona erer.

Taraflar dava açmadan önce veya dava açıldıktan sonra arabulucuya başvurabilirler. Hakim de tarafları arabuluculuk konusunda bilgilendirip tavsiyede bulunabilir. Taraflardan birinin arabuluculuk teklifine diğer taraf 30 gün içerisinde cevap vermez ise bu teklifi reddetmiş sayılır.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ile dava zaman aşımı ve hak düşürücü süreler durur. Yani zaman aşımı ve hak düşürücü sürelerin hesabında arabuluculuk sürecinde geçen süre hesaba katılmaz.

Taraflarca anlaşmaya varılması sonucunda arabulucu tarafından somut olayın durumuna göre varılan anlaşmanın kapsamı arabulucu tarafından tutulan son tutanakla belirlenir ve taraflarca imzalanır. Arabulucu tarafından tutulan son tutanağı taraflar; icra edilebilmesi için şerh verilmesini talep edebilirler. Bu durumda uyuşmazlığa bakmakla görevli ve yetkili mahkemenin tutanağı bir şerhle uygun bulması gereklidir. Mahkeme uyuşmazlığa ilişkin verilecek şerhi duruşmalı veya dosya üzerinden yapabilir. Ancak aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar duruşmalı olarak şerh verilebilir. Mahkemenin şerh kararlarına karşı istinafa başvurulabilir. Mahkeme tarafından şerh verilen anlaşma metni ilam niteliğinde yani mahkeme hükmündedir. Cebri icra yolu ile uygulanabilir. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden başka bir resmi işlemde kullanmak isterlerse damga vergisi maktu olarak alınır.

Av. Cevat KAZMA